

Den 2021

Bilag til svar på spørgsmål nr. 1674 (Alm. del) fra Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

Oplysninger fra Fødevarestyrelsen om fødevarelovgivningen

Fødevarestyrelsen har oplyst følgende:

”Mælk, mælkebaserede produkter og plantebaserede alternativer til disse produkter er overordnet set reguleret af de samme regelsæt i fødevarelovgivningen.

Der eksisterer dog i tillæg til de horisontale EU-regler (f.eks. berigelsesforordningen¹ og tilsætningsstof-forordningen²) for mælk og mejeriprodukter særlige varestandarder, der fastsætter en række yderligere krav til disse fødevarer.

Nedenfor gennemgås den regulering, som vurderes mest relevant for markedsføring af mælk og mælke-baserede produkter samt for de plantebaserede alternativer til mælk og mælkebaserede produkter. Der foretages endvidere en sammenligning af, hvordan reglerne gælder henholdsvis for mælk og mælkeba-serede produkter samt for de plantebaserede alternativer til mælk og mælkebaserede produkter. Føde-varestyrelsen kan herom oplyse følgende:

EU's markedsordning - varebetegnelser

En række betegnelser er i henhold til EU's markedsordning³ forbeholdt mejeriprodukter. Det drejer sig bl.a. om betegnelserne ”mælk”, ”smør”, ”fløde”, ”ost” og ”yoghurt”. Betegnelserne må således ikke anvendes i varebetegnelsen for plantebaserede produkter. For visse produkter, som er omfattet af en afgørelse fra EU-Kommissionen, er det dog lovligt at anvende de beskyttede betegnelser for mejeripro-dukter i varebetegnelsen, på trods af at mejeriproduktet ikke indgår i den pågældende fødevare. Det gælder eksempelvis ”kakaosmør”, ”flødeboller”, ”flødekarameller” og ”kokosmælk”.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1925/2006 af 20. december 2006 om tilsætning af vitaminer og mineraler samt visse andre stoffer til fødevarer.

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1333/2008 af 16. december 2008 om fødevaretilsætninger.

³ Bilag VII, del III, punkt 2, litra a, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 922/72, (EØF) nr. 234/79, (EF) nr. 1037/2001 og (EF) nr. 1234/2007.

Nøglehulsmærket

Det er muligt for virksomheder på frivillig basis at mærke både mælk, syrnede mælkeprodukter og plantebaserede alternativer hertil med Nøglehulsmærket, som er et fælles, nordisk ernæringsmærke, som har til formål at hjælpe forbrugerne med at træffe et sundere valg. For at kunne mærke en fødevarer med Nøglehullet skal bestemte kriterier for blandt andet indhold af kostfibre, fedt, mættet fedt, sukker og salt være opfyldt. Kriterierne er fastsat i bekendtgørelse om anvendelse af Nøglehulsmærket på fødevarer⁴.

Berigelsesforordningen – tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer

I berigelsesforordningen er der fastsat regler om tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer. Der er endnu ikke fastsat maksimumsgrænser for tilsætning. Et indledende arbejde for udarbejdelsen er igangsat af Kommissionen, men tidshorizonten er fortsat ukendt. Indtil der fastsættes maksimumsgrænser på EU-plan, er der i Danmark fastsat nationale regler i bekendtgørelse om tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer⁵ for tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer for at beskytte forbrugerne mod utilsigtede høje indtag. Alle tilladelser, som Fødevarestyrelsen udsteder efter reglerne i denne bekendtgørelse, er baseret på specifikke ansøgninger fra virksomheder. Tilladelserne gøres til generelle tilladelser, der kan benyttes af alle virksomheder, hvis ansøgningen godkendes af Fødevarestyrelsen. Tilladelserne afspejler dermed de konkrete ansøgninger. Alle virksomheder, som ønsker at tilsætte næringsstoffer til deres fødevarer, skal enten gøre brug af en eksisterende generel tilladelse eller søge om en ny tilladelse. Der er derfor ikke procesmæssig forskel på, om man vil berige et plantebaseret eller et mælkebaseret produkt eller mælk ved tilsætning af vitaminer og/eller mineraler.

I forhold til den risikovurdering, som Fødevarestyrelsen lægger til grund ved behandling af ansøgningerne, følges den fremgangsmåde, som er beskrevet i berigelsesforordningen om fastsættelse af maksimumsgrænser for tilsætning af næringsstoffer (f.eks. ved at inddrage vitamin- og mineralbidrag fra andre kostkilder). Ved risikovurderingen sidestilles plantebaserede drikke (f.eks. sojadrik) i øvrigt med mælk. Fødevarestyrelsen giver kun afslag på ansøgning om berigelse af fødevarer, hvis tilsætningen betragtes som sundhedsskadelig, jf. artikel 14 i fødevarerforordningen⁶, hvoraf det følger, at fødevarer ikke må markedsføres, hvis de er farlige.

Fødevarestyrelsen gør opmærksom på, at for konsummælk gælder det, at der dog kun må tilsættes vitamin D. Dette fremgår af § 20 i bekendtgørelse om mælkeprodukter m.v.⁷

Alle produkter, der tilsættes vitaminer og mineraler, skal, ifølge EU-reglerne, indeholde en betydelig mængde (et minimumsindhold) af det tilsatte næringsstof for at undgå vildledning af forbrugerne.

⁴ Bekendtgørelse nr. 92 af 27. januar 2021 om anvendelse af Nøglehulsmærket på fødevarer m.v.

⁵ Bekendtgørelse nr. 1071 af 31. maj 2021 om tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer.

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarsikkerhed.

⁷ Bekendtgørelse nr. 1360 af 24. november 2016 om mælkeprodukter m.v.

Fødevarestyrelsen skal bemærke, at økologiske produkter alene må tilsættes vitaminer og mineraler, hvis tilsætningen er påkrævet i anden lovgivning. Dette gælder både for mælk, mælkebaserede produkter og plantebaserede produkter.

Tilsætningsstoffer i fødevarer

For tilsætningsstoffer i fødevarer er det et princip i tilsætningsstofforordningen, at tilladelser til anvendelse af tilsætningsstoffer gives til specifikke fødevarekategorier på baggrund af virksomhedernes ansøgninger. Af den specifikke fødevarekategori fremgår, hvilke tilsætningsstoffer til den pågældende fødevarer, der er godkendt og i hvilke mængder. Afgørende for indplaceringen i kategorier er oftest sammensætningen af fødevarer. Mælk indplaceres eksempelvis i fødevarekategori 01.1 (Ikke-aromatiseret, pasteuriseret og steriliseret (herunder UHT-behandlet) mælk) og plantebaserede drikkevarer indplaceres i udgangspunktet i fødevarekategori 14.1.4 (Aromatiserede drikkevarer). Der må tilsættes langt flere tilsætningsstoffer til f.eks. plantebaserede drikkevarer end til mælk.”

Oplysninger fra Landbrugsstyrelsen om regler om skolemælk

Landbrugsstyrelsen har oplyst følgende:

”EU’s skolemælksordning gives mulighed for at yde tilskud til uddeling af animalsk konsummælk og en række animalske, mælkebaserede produkter til skolebørn i EU. I Danmark er skolemælksordningen konkret implementeret således, at der kan opnås tilskud til konsummælk og kærnemælk, samt laktosefrie udgaver heraf. EU-forordningen⁸, der regulerer skolemælksordningen, giver på nuværende tidspunkt ikke mulighed for at yde tilskud til plantebaserede alternativer.”

Oplysninger fra Miljøministeriet om regler om pant

Miljøministeriet har oplyst følgende:

”Miljøministeriet kan oplyse, at der er krav om, at nedenstående drikkevarer i emballager, med et rumindhold på under 20 liter, skal tilmeldes det danske pant- og retursystem, jf. bekendtgørelse om pant på og indsamling m.v. af emballager til visse drikkevarer⁹. Det bemærkes, at drikkevarer i emballager af karton er undtaget.

- Øl.
- Mineralvand, limonade og andre varer, både med og uden kulsyre og som er drikkeklare.
- Alkoholsodavand og blandinger af spiritus med en alkoholindhold på under 10% vol.
- Gærede drikkevarer.
- Frugt og grønsagssaft, både koncentrerede og drikkeklare.”

⁸ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter.

⁹ Bekendtgørelse nr. 1787 af 28. november 2020 om pant på og indsamling m.v. af emballager til visse drikkevarer.